

Informace o stavu přípravy na maturitní zkoušku 2011

Česká školní inspekce (dále „ČŠI“) pokračovala ve školním roce 2010/2011 ve zjišťování stavu připravenosti škol k plnění nových úkolů při ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou. Navázala na první etapu této činnosti – monitoring generálky společné části maturitní zkoušky (MAG 10) uskutečněný ve dnech 11. až 14. října 2010 v 513 školách¹ – a provedla od 10. ledna 2011 do 8. dubna 2011 v 902 vybraných středních školách monitorování přípravy na maturitní zkoušku v roce 2011.

Při stanovení témat monitorování vycházela ČŠI z návrhu Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání (dále „Centrum“). Postup České školní inspekce v rámci monitorování je popsán v příloze č. 1.

Kromě jiných škol zařadila ČŠI do výběrového souboru pro druhou etapu šetření školské subjekty ze seznamu předloženého Centrem a na základě vlastních zjištění z monitoringu MAG 10 vybrala školy, v nichž v minulosti zjistila nedostatky.²

Z celkového počtu 1 415 monitorovaných škol v obou etapách šetření bylo 28,8 % čtyřletých a víceletých gymnázií, 69,3 % subjektů středního odborného vzdělávání, 1,3 % konzervatoří a 0,6 % středních škol zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

V současnosti již ČŠI provádí dohled nad průběhem MZ 2011 s důrazem na 85 škol, v nichž by podle vlastních zjištění mohly nastat ve sledované oblasti problémy. Ve školách označených Centrem jako „rizikové“ pokračuje ČŠI ve zjišťování jejich připravenosti na maturitní zkoušku 2011.

Inspekční zjištění

Zjištění v jednotlivých oblastech podle zadaných témat jsou uvedena v příloze č. 3. Použité třídění umožňuje vzájemně porovnat souhrnné poznatky o celém souboru 902 středních škol, z toho 234 gymnázií a 50 škol, které se nezúčastnily generální zkoušky MAG 10.

Další specifická zjištění, získaná prostřednictvím rozhovorů s řediteli a pedagogickými pracovníky škol, byla utříděna podle sledovaných oblastí a jsou uvedena v příloze č. 4.

Analýza inspekčních zjištění umožnila vymezit rizika, která by mohla mít dopad na platnost maturitní zkoušky. Jejich souhrn je obsahem přílohy č. 5 a obrací pozornost na oblasti, v nichž je nezbytné zaujmout jednoznačné stanovisko k následnému postupu a možným důsledkům.

Cílem zjištění a popisu rizik je především napomoci eliminaci problémů při maturitní zkoušce, chránit tak práva žáků a napomoci úspěšnému naplnění dlouhodobého cíle v zavedení nového hodnotícího nástroje, kterým je standardizovaná maturitní zkouška.

¹ Podrobněji viz: Monitoring MAG 2010. Informace ČŠI, říjen 2010.

² Informace o počtu navštívených škol ve druhé etapě šetření v jednotlivých krajích, včetně období, kdy monitorování proběhlo, je uvedena v příloze č. 2.

Postup České školní inspekce v rámci monitorování přípravy maturitní zkoušky v roce 2011 (dále MZ 2011)¹

Východiska:

Při přípravě a realizaci generální maturitní zkoušky bylo Centrem zjištěno, že se k maturitní generálce 2010 (dále „MAG 10“) nepřihlásily všechny školy, že v průběhu MAG 10 byly identifikovány školy s nedostatky v organizaci a v informačním systému a také školy, kde nebyl maturitní komisař (seznam škol zpracovaný Centrem). České školní inspekci (dále „ČŠI“) byl zároveň předložen návrh „nosných témat“ zpracovaný Centrem (příloha), tento návrh byl zohledněn v rozsahu kompetencí ČŠI.

Záměr:

ČŠI prověří za účelem zajištění řádných podmínek a průběhu MZ 2011 školy uvedené v seznamu předloženém Centrem. Dále se zaměří na školy, ve kterých byly ČŠI zjištěny při monitorování MAG 10 nedostatky, zaznamená přijatá opatření ředitelů škol. Do vzorku monitorování zařadí také školy, které budou v průběhu sledovaného období inspektovány v souladu s plánem inspekční činnosti na školní rok 2010/2011.

Hlavní okruhy monitorování MZ 2011:

1. zajištění podmínek bezpečnosti (uložení zkušební dokumentace)
2. informovanost škol o pilotním ověření
3. zajištění procesu pilotního ověření
4. zajištění personální infrastruktury

Termín realizace:

dle harmonogramu

Způsob zaznamenávání:

záznamový list, datový soubor systému InspIS

Výstup:

průběžné informace dle požadavku MŠMT

¹ Materiál byl v PV MŠMT pod Č. j. 33552/2010-I/1-ČŠI (ČŠIG-3233/10-G21)

Počty navštívených škol - monitoring MZ 2011

Počty navštívených škol v období od:	Inspektorát													Celkem	
	Pražský	Středočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Jihočeský	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	v kraji Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Moravskoslezský		Zlínský
10. - 14. 1. 2011	0	0	0	4	13	1	0	3	0	1	0	1	0	0	23
15. - 21. 1. 2011	0	8	2	1	2	1	1	2	5	4	3	0	13	9	51
22. - 28. 1. 2011	0	2	1	0	2	18	1	2	5	6	23	0	2	9	71
29. 1. - 4. 2. 2011	13	4	3	2	0	14	1	7	4	13	0	1	3	8	73
5. - 10. 2. 2011	36	6	3	0	8	14	2	9	6	11	0	0	4	1	100
11. - 18. 2. 2011	54	4	5	1	0	1	1	11	6	8	2	0	13	0	106
19. - 24. 2. 2011	27	3	5	0	14	0	1	11	2	4	7	1	10	1	86
25. 2. - 3. 3. 2011	10	4	2	2	3	4	1	2	4	3	12	17	4	6	74
4. - 10. 3. 2011	1	9	1	0	3	1	6	0	4	1	2	19	3	1	51
11. - 17. 3. 2011	1	14	8	0	1	0	4	0	4	9	2	7	1	6	57
18. - 24. 3. 2011	0	10	7	1	22	3	2	0	4	0	12	2	0	6	69
25. - 31. 3. 2011	0	16	19	5	3	0	2	0	6	3	30	7	0	8	99
1. - 8. 4. 2011	19	11	0	1	1	3	0	0	0	0	6	1	0	0	42
Celkem	161	91	56	17	72	60	22	47	50	63	99	56	53	55	902

Monitoring zajištění MZ 2011

Sledované ukazatele	SŠ celkem 902	jen G 234	SŠ bez MAG 50
Účast střední školy v MAG 2010	%	%	%
<i>účast</i>	87,1	80,3	0,0
<i>účast, nedostatky</i>	7,3	7,7	0,0
<i>neúčast</i>	5,5	12,0	100,0
Zajištění bezpečného uložení materiálů k MZ	%	%	%
<i>je zajištěno</i>	99,3	99,1	88,0
<i>nemá maturanty</i>	0,7	0,9	12,0
Jiná bezpečnostní rizika - volná výpověď, viz příloha 4			
Škola se nezapojila do MAG 2010 z důvodu */	%	%	%
<i>Nezájem učitelů</i>	46,0	42,9	46,0
<i>Nezájem vedení školy</i>	40,0	42,9	40,0
<i>Nezájem žáků</i>	32,0	28,6	32,0
<i>Nezájem rodičů</i>	24,0	17,9	24,0
<i>Nezájem zřizovatele</i>	4,0	3,6	4,0
Škola se nezapojila do MAG z jiných důvodů - volná výpověď, viz příloha 4			
Zajistila škola žákům jinak informace o organizaci a podobě MZ	%	%	%
<i>Ano</i>	80,6	82,6	90,9
<i>Ne</i>	19,4	17,4	9,1
Zajistila si škola jiným způsobem ověření funkčnosti nového modelu MZ	%	%	%
<i>Ano</i>	26,2	32,8	72,7
<i>Ne</i>	73,8	67,2	27,3
Škola má proškoleny	%	%	%
<i>Komisaře</i>	96,5	93,2	80,0
<i>Hodnotitele písemné části MZ</i>	98,2	98,7	86,0
<i>Zadavatele písemné části MZ</i>	99,0	99,6	96,0
Škola má vytvořeny personální zálohy na pozice osob zabezpečujících MZ	%	%	%
<i>Ano</i>	87,8	88,0	77,8
<i>Ne</i>	12,2	12,0	22,2
Převažující charakter zajištění výuky pro žáky, kteří nekonají MZ (ostatní ročníky)	%	%	%
<i>Náhradní výuka ve škole</i>	69,0	67,5	44,0
<i>Náhradní aktivity mimo školu</i>	56,4	56,0	46,0
<i>Náhradní aktivity ve škole</i>	30,7	29,9	22,0
<i>Volný den pro žáky</i>	17,8	13,7	8,0
<i>Nezajištěno</i>	1,8	1,7	0,0
Ředitel získal z průběhu MAG 2010 zpětnou vazbu/další informace	%	%	%
<i>Z Centra</i>	100,0	100,0	100,0
<i>Od osob zabezpečujících MZ</i>	87,0	88,0	70,0
<i>Od žáků</i>	74,5	68,8	24,0
<i>Z vlastní kontrolní činnosti</i>	62,1	49,6	18,0
<i>Z veřejných zdrojů (médií)</i>	48,4	49,6	36,0
<i>Od rodičů</i>	13,6	11,5	4,0
<i>Od České školní inspekce</i>	8,5	9,4	4,0

Monitoring zajištění MZ 2011 - pokračování

Škole v průběhu MAG 2010 vznikly problémy	%	%	%
<i>V komunikaci s Centrem</i>	29,5	23,3	-
<i>V technickém zajištění zkoušky ze strany Centra</i>	22,1	18,4	-
<i>V motivaci žáků</i>	14,8	16,0	-
<i>V časovém rozvržení (jednotné schéma) MZ</i>	9,6	11,2	-
<i>V organizačním a prostorovém zajištění MZ</i>	8,8	7,3	-
<i>V personálním zajištění zkoušek ze strany školy</i>	5,2	6,3	-
<i>V bezpečnostním zajištění ze strany školy</i>	0,7	0,0	-
<i>Problémy nevznikly</i>	44,8	49,0	-
Škola měla v průběhu MAG 2010 jiné problémy - volná výpověď, viz příloha 4			-
Ředitel školy na základě MAG 2010 přijal opatření k odstranění zjištěných nedostatků	%	%	%
<i>Nebylo třeba</i>	55,4	58,3	-
<i>Proškolení pedagogů včetně personálních záloh</i>	22,8	17,5	-
<i>Interní školení se sdělením poznatků od jednotlivých osob zabezpečujících MZ</i>	20,2	16,5	-
<i>Vydání závazného pokynu ředitele školy k organizaci MZ</i>	6,0	5,3	-
<i>Ředitel školy nepřijal opatření</i>	1,9	2,9	-
Ředitel školy bez účasti v MAG 2010 zajistil podmínky pro realizaci MZ 2011 */	%	%	%
<i>Proškolení pedagogů včetně personálních záloh</i>	100,0	100,0	100,0
<i>Vydání závazného pokynu ředitele školy k organizaci MZ</i>	88,0	53,6	88,0
<i>Interní školení se sdělením poznatků od jednotlivých osob zabezp. MZ</i>	82,0	67,9	82,0
Ředitel školy zná regionálního garanta aktivity CISKOM	%	%	%
<i>Ano</i>	100,0	100,0	100,0
<i>Ne</i>	0,0	0,0	0,0
Cvičné sady didaktických testů a písemných prací škola	%	%	%
<i>využila</i>	88,3	96,2	8,0
<i>doporučila</i>	10,8	3,8	0,0
<i>nevyužila</i>	0,9	0,0	92,0
Cvičné sady didaktických testů a písemných testů škola hodnotí jako	%	%	%
<i>užitečné</i>	93,7	100,0	8,0
<i>zbytečné</i>	0,5	0,0	0,0
<i>kvalitně připravené</i>	2,3	0,0	0,0
<i>chybně připravené</i>	1,8	0,0	0,0
<i>nezabývala se jimi vůbec</i>	1,8	0,0	92,0

*/ Výpočet podílu v % proveden z počtu škol, které se MAG 2010 nezúčastnily

Další zjištění

Další specifická zjištění, která vyplynula z rozhovorů s řediteli škol při monitorování připravenosti na maturitní zkoušku 2011

Bezpečnostní rizika

- Běžná - např. vloupání
- Centrum nezajistilo komisaře. Centrum nepodalo zprávu, že komisaře nezajistilo a řešilo ho až v den konání MAG 10
- Elektronické zpracování osobních dat, možnost napadení serveru Centra hackery
- Lidský faktor, selhání techniky
- Nezapisovala se čísla pečeti, možná výměna
- Nedostatky při distribuci, nedodržení času při předávání zásilky – i 2 h zpoždění,
- Centrum nezareagovalo na nahlášenou změnu sídla školy
- Předávající při předání zásilky neověřoval totožnost přejímajícího
- Nezabezpečení počtu hodnotitelů - e-learning nenavazuje na prezenční vzdělávání
- Problémy s poskytovatelem internetového připojení
- Případná nepřítomnost ředitele školy a školního maturitního komisaře
- Riziko úniku informací
- Centrum i přes opakované upozornění ředitele školy chybně uvedlo adresu sídla školy na zásilce a nesouhlasil kód (škola sídlí na nové adrese)
- Nedostatečné zabezpečení pracovních listů (trhající se obal)

Škola se nezapojila do MAG 10 z jiných důvodů

- Nesouhlas se státními maturitami, nedůvěra k projektu, víra, že státní maturita bude zrušena (5x)
- Chyba Centra (5x)
 - Chyba Centra při zařazení školy do MAG (ztráta přihlášky)
 - Nedodání zkušebních materiálů z Centra
- Organizační důvody (20x)
 - Škola se zapoměla přihlásit
 - Nedostatečný počet pedagogů pro realizaci MAG
 - Převaha žáků dálkové formy vzdělávání, které zaměstnavatelé pro MAG neuvolnili, nízký počet maturantů v denní formě vzdělávání
 - Stavební úpravy ve škole znemožňující klidný průběh zkoušky, havarijní stav, stěhování školy
 - Riziko narušení řádné výuky

Škola měla v průběhu MAG 10 jiné problémy

- Personální
 - Nezajištění komisařů Centrem, nahrazovali je ředitelé
 - Komisař bez pověření
 - Nedostatek hodnotitelů

- Hodnotitelé z finančních důvodů odmítli zkoušku hodnotit
- Nepřítomnost zadavatelů
- Nevyřešená zastupitelnost ředitele školy
- Motivace vyučujících a žáků
- Materiální
 - Neúplná zadání v dodávce zkušebních materiálů (chyběly protokoly, záznamové archy ... až do výše 75 % obsahu zásilky)
 - Nefunkční DDT, problémy s digitalizací
 - Nefunkční, nekvalitní CD
 - Odpojený internet
 - Výpadek el. proudu
 - Špatné pokrytí operátorem mobilní sítě
 - Nedostatek vhodných školních prostor
 - Nesouhlas učitelů s používáním vlastních telefonů
- Organizační
 - Pozdní informace, manuál dorazil až 2 dny před konáním MAG 10
 - Distribuce materiálů z Centra neproběhla dle stanoveného harmonogramu
 - Na zásilce neodpovídalo jméno ředitele
 - Nejednoznačná zadání úloh
 - Chyby ve vyhodnocení zkoušek až u 40 % žáků, zaslání výsledků z jiné školy
 - Kód na zásilce se neshodoval s kódem školy
 - Chybná jména žáků v testech
 - Nedostatek času na opravy
 - Narušení výuky, problémy se zajištěním výuky v ostatních třídách (zvláště malé školy)
 - Nezajištění pitného režimu a základních hygienických potřeb žáků
 - Problémy komisařů zvládnout úkoly ve velkých školách
 - Nejasnosti v používání pomůcek (kalkulačky, slovníky)
 - Problémy s telefonickým spojením s Centrem
 - Pozdní příchody žáků
 - Složitý přístup k výsledkům (nestačí běžné uživatelské dovednosti)
 - Špatně zapsané známky hodnotitelem

Souhrn rizik, která by mohla mít dopad na platnost maturitní zkoušky

Na základě analýzy poznatků z jednotlivých škol a analýzy právního stavu byla zjištěna níže uvedená rizika, která by mohla mít dopad na platnost maturitní zkoušky.

Rizika vychází

- a) z technických problémů ze strany Centra pro zjišťování výsledků vzdělávání, které ovšem mohou ovlivnit výstupy celé maturitní zkoušky a vzbudit tak i pochybnosti o řádném konání maturitní zkoušky,
- b) z nejasného právního stavu, který může vést k odlišnému postupu v jednotlivých školách a tím i vzbudit pochybnosti o řádném konání maturitní zkoušky.

Při posouzení vycházíme z toho, že v případě pochybností o nedodržení stanovené procedury (a tím i nedodržení rovného přístupu) u jednotlivého žáka, případně jednotlivé školy, které ovšem nemohly mít přímý dopad na řádné konání maturitní zkoušky ostatními žáky, případně na ostatních školách, se bude vycházet z ochrany dobré víry ostatních žáků a nezpůsobí tak neplatnost maturitní zkoušky jako celku. Případné důsledky pro konkrétního žáka budou řešeny individuálně. V takovém případě je třeba vzít v úvahu, že pokud bude procedurální pochybení na straně školy, Centra, ministerstva natolik zásadní, že nebude možné považovat maturitní zkoušku (ani s přihlédnutím k ochraně dobré víry) za platnou, může žák případně požadovat i odškodnění soudní cestou.

Rizika, která by mohla způsobit neplatnost celé maturitní zkoušky

1. Při předávání dokumentace nebyla ověřována totožnost přebírajícího. Je zde závažné riziko, že zkušební dokumentace bude zveřejněna před samotným konáním maturitní zkoušky.
2. Na zkušební dokumentaci neodpovídalo jméno ředitele. Tím by mohlo dojít i k předání zkušební dokumentace jiné než oprávněné osobě. Viz riziko uvedené v prvním bodě.
3. Nedostatečné zajištění ochrany pracovních listů. Viz riziko uvedené v prvním bodě.

Závažná rizika, která by mohla způsobit neplatnost maturitních zkoušek na jednotlivých školách, případně u jednotlivých žáků

1. Zkušební dokumentace byla v některých případech adresována na již změněnou adresu školy. Pokud by nebyla doručena, nebo byla z toho důvodu doručena opožděně, může způsobit neplatnost zkoušek na dané škole (pokud by se žáci s ohledem na pozdní dodání měli šanci seznámit se zadáním před zahájením samotné zkoušky, neboť na jiných školách již bylo k dispozici).
2. Nebyl dodržen čas předání. Viz rizika v prvním bodě.
3. Obsah předané dokumentace byl neúplný, nebyly dodány veškeré potřebné materiály. Viz rizika v prvním bodě.
4. Nedostatečný počet hodnotitelů, nedostatečný počet zadavatelů (i přes žádosti škol nedošlo k proškolení náhradníků). Pokud se nebude moci účastnit maturitní zkoušky proškolená osoba, je napadnutelné zadání a hodnocení maturitní zkoušky. Týká se i případu, kdy je nutný odchod zadavatele ze třídy z důvodu zdravotní indispozice (opět s ohledem na to, že nejsou k dispozici náhradníci).

5. Výpadky elektrického proudu, problémy s internetovým připojením.
6. Do některých škol nebyl přidělen komisař.
7. Na větších školách jeden komisař nezvládal plnit veškeré úkoly.

Problematické je i nastavení, kdy v rámci jednotné maturitní zkoušky, která má dvě části, není zajištěna jednotná odpovědnost za její konání (maturitní komisař a předseda maturitní komise) ani jednotné „odvolací“ místo (krajský úřad a ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy). Tento stav podle našeho názoru podstatným způsobem degraduje princip jednotné maturitní zkoušky a vytváří v podstatě dva nezávislé modely maturitní zkoušky. To neodpovídá koncepci státem garantované maturitní zkoušky jako výstupního hodnocení, kterým žák ukončí sekundární vzdělávání.